

A bírálóbizottság értékelése

Bozóki András az MTA doktora cím megszerzésére irányuló pályázatában a *Gördülő rendszerváltás. Az értelmiség politikai szerepe Magyarországon 1977–1994 c.* monográfiáját nyújtotta be doktori műként. A mű műfaja történeti, politikai-szociológiai elemzés, amely alkalmas az értelmiség szerepének vizsgálatára, illetve az adódó kutatási eredmények kifejtésére.

Bozóki értelmiség-szociológiai munkája nagyívű vállalkozás, amelyben a szerző részben korábbi munkáira is építve a magyarországi rendszerváltozás másfél évtizedének új értelmezését adja, pontosabban bemutatja és értelmezi a politizáló értelmiség szerepét ebben az időszakban, és ezzel keretezi az 1977–1994 közötti periódust. A vállalkozás ambiciózus, gazdagítja a rendszerváltozásról szóló tudást és diskurzust.

A mű szerzője 7 fejezeten keresztül fejti ki a Charta '77-től induló disszidens értelmiségi mozgalom, illetve az 1989 elejétől szerveződő magyar értelmiség politizálódási folyamatát egészen az értelmiségi mozgalmi politizálás 1990–1994 közötti szakaszáig. A munka felvállalt nézőpontja az ún. demokratikus ellenzék önreflexiója, identitásának és múltelemezésének diszkurzív megközelítése.

A bírálóbizottság *új tudományos eredményként* fogadja el a.) a mű innovatív értelmezési keretét, b.) a megvalósításának empirikus megoldásait, valamint c.) a szakirodalmi áttekintés új tudást eredményező eljárását.

A.) A mű valódi újdonsága a keretezés, ahogy a pályázó felismeri és bemutatja az eliten belül az értelmiség szerepkészletének változását. Az értelmiség szerepének és feladatainak bemutatása koncepciózusan, egységben és módszeresen történik. Bozóki különbséget tesz az értelmiségi politizálás három fő korszaka, a disszidencia és hálózatépítés, a professzionalizáció és az új mozgalmi politika között. A szerző innovatív módon mutatja be, hogy míg az első korszakban a disszidensek közvetítők voltak a hatalom és a társadalom között, a másodikban az aktivitás fókuszja közel állt a klasszikus politikusi felfogáshoz, végül az utolsó időszakban az értelmiségi szereplők újra visszatértek a pártpolitikából a szakmai életbe és a civil mozgalmakba. A műben jelzett értelmiségelméletek pontosan és többrétegűen, árnyaltan jelzik az értelmiség mozgalmakban játszott szerepét. A mű következtetése világos: nem az új osztályelméletek, nem az organikus értelmiség elméletek, hanem a kritikai közbeszéd kialakítása tekintetében volt döntő szerepe az értelmiségnek. A bizottság megjegyzi ugyanakkor, hogy az értelmiség politikai szerepének vizsgálatát könyve címében általánosságban megjelölő munka voltaképp csak a rendszerváltó értelmiség perspektívájából elemzi a folyamatokat.

B.) További új tudományos eredmény, hogy a szerző a politikaelmélet, az intézményi leírások, a szövegelemzés és az empirikus elemzések műfaját egységben, biztos kézzel alkalmazza pályaművének megírásakor.

C.) A szerző jelentős irodalmi apparátust használ és alkalmaz, ami a politikatudomány számára az új tudás megalkotásának komplex módját is felmutatja.

Összességében Bozóki András munkája jelentős szellemi alkotás, amely több tudományág eredményeit is felhasználva, az értelmiség sokoldalú elméleti megközelítésére, interpretatív szemléletére inspirál. A mű kiérlelt, színvonalas, választott témája hossz- és

keresztmetszetét, a politikai folyamat dinamikáját és statikáját feldolgozó jelentős monográfia.